Г Л А С Н И К

А Д В О К А Т С К Е К О М О Р Е В О Ј В О Д И Н Е

Ч А С О П И С З А П Р А В Н У Т Е О Р И Ј У И П Р А К С У

Година LXXXV

Нови Сад, септембар 2013

Књига 73

Број 9

Ч Л А Н Ц И

UDC 343.61

Sabahudin Coković,
doktorant, Univerzitet u Nišu, Pravni fakultet

ОБИЧНО УБИСТВО*

SAŽETAK: Autor u radu proučava pojam i osnovne elemente posebnog oblika krivičnog dela ubistva, tj. obično ubistvo. Prvi deo rada posvećen je pojmovnom određenju i elementima običnog ubistva u pojedinim uporednopravnim krivičnim zakonodavstvima. Drugi deo rada sadrži pregled istorijsko-pravnog razvoja krivičnog dela ubistva u našem krivičnom zakonodavstvu. U trećem delu, autor posvećuje pažnju određivanju pojma, elemenata i osnovnih karakteristika krivičnog dela ubistva iz člana 113. Krivičnog zakonika Republike Srbije, s osvrtom na sudsku praksu. Dalje izlaganje se odnosi na statistički prikaz i analizu izvršenih krivičnih dela ubistva u periodu od 2005. do 2012. godine.

Ključne reči: krivično delo, ubistvo, krivični zakonik, krivična sankcija

1. UVODNA RAZMATRANJA

Pravo na život predstavlja najosnovnije ljudsko pravo. Ovakav karakter ovog prava potvrđuje i činjenica da u okviru osnovnih ljudskih prava i sloboda, garantovanim međunarodnim dokumentima (Univerzalna deklaracija o pravi-

* Rad primljen: 29. 5. 2013. godine.

ma čoveka, Evropska konvencija o ljudskim pravima, Konvencija o kažnjavanju i sprečavanju zločina genocida, Ženevska konvencija o zaštiti žrtava rata iz 1949. godine sa dopunskim protokolima iz 1965. godine, Američka konvencija o ljudskim pravima, Afrička povelja o pravima čoveka i naroda) pravo na život spada u grupu apsolutno zaštićenih prava, odnosno onih prava koje država ne može ni pod kojim uslovima ukinuti niti ograničiti, bez obzira na vrstu vanrednih okolnosti u kojima se neka država može zateći, na primer ratno stanje ili stanje opšte opasnosti koje ugrožava opstanak cele nacije.

Dominantno mesto prava na život u sistemu osnovnih prava i sloboda čoveka i građanina obezbeđeno je i ustavnim odredbama svih savremenih država, pa i Ustavom Republike Srbije¹ čl. 24 (pravo na život). Na ovaj način ljudski život postaje civilizacijska vrednost čija krivičnopravna zaštita dobija svoj legitimitet, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom planu.

Krivičnopravna zaštita prava na život i telesni integritet predstavlja najznačajniji segment krivičnopravne zaštite u svim savremenim krivičnim zakonodavstvima, što je sasvim razumljivo kada se ima u vidu da pravo na život i telesni integritet predstavlja fundamentalno i primarno ljudsko pravo na kojem se temelje i iz kojeg se izvode sva ostala čovekova prava. Na osnovu rečenog može se slobodno konstatovati da je krivičnopravna zaštita ovog prava osnov zaštite svih drugih ljudskih prava, te je bez značaja svaka rasprava o bilo kom drugom pravu čoveka ako pravni poredak ovom pravu ne obezbeđuje adekvatnu zaštitu.

U procesu ostvarivanja krivičnopravne zaštite prava na život i telesni integritet, savremena zakonodavstva uspostavljaju takav sistem koji i pored određenih razlika, izražava iste osnovne tendencije i u osnovi ispoljava slične tendencije. U tom pogledu sve inkriminacije u kojima se štite život i telesni integritet mogu se klasifikovati u dve osnovne grupe ili skupine krivičnih dela. Prvu čine one inkriminacije kod kojih su život i telo čoveka primarni i isključivi objekat zaštite, dok drugu skupinu čine one inkriminacije koje se nalaze u različitim glavama krivičnih zakonika i kod kojih primarni objekat zaštite predstavljaju neke druge individualne ili društvene vrednosti.

U navedenom smislu ovu zaštitu obezbeđuje i Krivični zakonik Republike Srbije koji u glavi XIII pod nazivom „Krivična dela protiv života i tela” propisuje ona krivična dela koja su uperena jedino i isključivo protiv života i telesnog integriteta.

¹ Ustav Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 83/06 od 30. septembra 2006. godine).

1. KRIVIČNO DELO UBISTVO U UPOREDNOM ZAKONODAVSTVU

1. 1. Krivični zakonik Švajcarske²

Krivični zakonik Švajcarske inkriminiše krivična dela ubistva odredbama 111–136. Odredbom 111. prethodno pomenutog zakonika inkriminisano je krivično delo pod nazivom obično ubistvo ili u bukvalnom prevodu namerno, tj. hotimično ubistvo.

Obično ubistvo se sastoji u umišljajnom lišenju života drugog lica.³ Ova odredba se odnosi na situacije kada ne postoje neke od kvalifikovanih ili privilegujućih okolnosti koje mogu obično ubistvo da učine težim ili lakšim.

Objekt zaštite je živo ljudsko biće. Iz ovoga proizilazi da krivično delo štiti samo živog čoveka, tj. do nastupanja smrtne posledice.⁴

Radnja izvršenja je svako prouzrokovanje smrti. Drugim rečima, krivično delo ubistvo se može izvršiti na bilo koji način i bilo kojim sredstvom, kojim se prouzrokuje smrt drugog lica, ukoliko ta radnja ne predstavlja obeležje bića nekog drugog oblika ubistva.

Učinilac dela može biti svako lice, a u pogledu krivice dovoljan je *dolus eventualis*.

Kaznom zatvora od najmanje pet godina biće kažnjen učinilac krivičnog dela.

1. 2. Krivični zakonik Savezne Republike Nemačke⁵

U poglavlju XVI Krivičnog zakonika Nemačke, pod nazivom „Krivična dela protiv života” nalazi se grupa krivičnih dela kojima se inkriminišu različiti oblici ubistava. Na ovom mestu biće reči o zakonskom opisu § 211 i 212. prethodno pomenutog Krivičnog zakonika.

Paragraf 211. Teško ubistvo:⁶

1. Ubica se kažnjava doživotnom kaznom zatvora.

² Swiss Criminal Code of 21. December 1937, (*Status as of 1 January 2012*).

³ Schubarth, M., *Komentar zum schweizerischen Strafrecht, Besonderer Teil*, Bern, Verlag Stampfli & Cie AG, 1982, 76.

⁴ *Ibid.*

⁵ German criminal code, Criminal Code in the version promulgated on 13. November 1998, Federal Law Gazette [Bundesgesetzblatt] Ip. 3322, last amended by Article 3 of the Law of 2. October 2009, Federal Law Gazette I, 3214.

⁶ § 211: Nach Maßgabe der Entscheidungsgründe mit dem GG vereinbar, BVerfGE v. 21.6.1977 I 1236 – 1 BvL 14/76.

2. Ubica je onaj ko izvrši krivično delo ubistvo iz nagona ili seksualnog nagona, pohlepe, niskih pobuda, podmuklo ili okrutno, opšteopasnim sredstvom, omogućavanjem izvršenja drugog krivičnog dela, radi prikrivanja drugog krivičnog dela ili na bilo koji drugi način.

Paragraf 212. Obično ubistvo:

1. Ko liši života drugo lice, a da pri tom nije učinilac krivičnog dela „teško ubistvo” osudiće se kaznom zatvora ne manjom od pet godina.
2. Ako je krivično delo učinjeno pod naročito teškim okolnostima, učinilac se kažnjava doživotnom kaznom zatvora.

1. 3. Krivični zakonik Albanije⁷

Krivični zakonik Albanije u poglavlju II, u grupi krivičnih dela protiv života, predviđa sledeća krivična dela koja se odnose na ubistva: ubistvo sa namerom (čl. 76), ubistvo sa namerom povezano sa drugim zločinom (čl. 77), ubistvo s predumišljajem (čl. 78), ubistva koja su učinjena u uslovima posebnih okolnosti (čl. 79), ubistvo deteta (čl. 81), ubistvo izvršeno u psihijatrijskom stanju (čl. 82), ubistva koja su učinjena usled prekoračenja granica samoodbrane (čl. 83), podsticanje na krvnu osvetu (čl. 83/b), pretnja (čl. 84), pretnja zbog rasističkih i ksenofobičnih motiva, korišćenjem kompjuterskih sistema (čl. 84/a).

Ubistvo sa namerom tj. obično ubistvo inkriminisano čl. 76. prethodno pomenutog zakonika sastoji se u namernom tj. umišljajnom lišenju života drugog lica.

Objekt zaštite je život čoveka. Radnja izvršenja je ona radnja kojom se prouzrokuje smrt drugog lica, što će reći da je radnja određena prema posledici.

Učinilac krivičnog dela iz čl. 76. može biti svako lice.

Za ubistvo sa namerom kazniće se zatvorom od deset do dvadeset godina.

1. 4. Krivični zakonik Republike Crne Gore⁸

Krivični zakonik Republike Crne Gore, u grupi krivičnih dela protiv života i tela, poznaje osnovni oblik ubistva kao i oblike teških i privilegovanih ubistava koje poznaje i Krivični zakonik Republike Srbije⁹

⁷ Criminal Code of the Republic of Albania, *Law No. 7895, dated 27. January 1995.*

⁸ Krivični zakonik Republike Crne Gore (*Službeni list Republike Crne Gore*, br. 70/03, 13/04).

⁹ Krivični zakonik Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 85/2005).

Prethodno pomenuti zakonik spada u red zakonika koji prihvata uobičajenu podelu na obično ubistvo i teško ubistvo, koja postoji u većini stranih krivičnih zakonodavstava.

Čl. 143. prethodno pomenutog zakonika, u crnogorskom krivičnom zakonodavstvu propisano je krivično delo pod nazivom ubistvo. Delo čini onaj ko drugoga liši života.

Izvršilac dela može biti svako lice, koje prouzrokuje posledicu tj. smrt drugog lica.

Objekt zaštite je život čoveka.

Izvršilac krivičnog dela će se kazniti kaznom zatvora u vremenskom periodu od pet do petnaest godina, kao što je propisano i Krivičnim zakonikom Republike Srbije za pomenuto krivično delo.

1. 5. Krivični zakonik Ukrajine¹⁰

Čl. 115. Krivični zakonik Ukrajine u poglavlju II, u grupi krivičnih dela protiv života i zdravlja lica, propisuje krivično delo ubistvo. Krivično delo ubistvo u krivičnom zakonodavstvu Ukrajine je specifično po tome što čl. 115. st. 1. propisuje osnovni oblik ubistva, a st. 2. istog člana, kvalifikovani oblik ubistva.

Delo čini onaj ko namerno tj. umišljajno i protivzakonito izazove smrt drugog lica (čl. 115. st. 1).

Učiniocu dela će biti izrečena kazna zatvora u trajanju od sedam do petnaest godina.

Kvalifikovani oblik čini onaj ko izvrši ubistvo: 1) dve ili više osoba; 2) malog deteta ili žene koja je bremenita, pod uslovom da je to izvršilac znao u vreme izvršenja dela; 3) talaca ili otetog; 4) sa posebnom brutalnošću; 5) metodom koja je opasna po život mnogih ljudi; 6) na osnovu plaćeničkih motiva; 7) na osnovu huliganskih motiva; 8) lica ili bliskog srodnika osobe u vezi sa službenim dužnostima tog lica ili javnih funkcija; 9) kako bi sakrio ili olakšao izvršenje drugog dela; 10) u kombinaciji sa silovanjem, ili nasilnim protivprirodnim bludom; 11) kao ugovoreno ubistvo; 12) u grupi lica, uz prethodno udruživanje; 13) kao lice koje je prethodno izvršilo ubistvo, osim ubistva propisanog čl. 116–118. ovog zakonika (čl. 115. st. 2.); 14) na osnovu rasne, nacionalne ili verske netrpeljivosti.¹¹

¹⁰ Criminal Code of Ukraine (This Code enters into force on September 1, 2001. See. § 1 of Chapter I *Final and transitional provisions*).

¹¹ Article 115. as amended by Laws No 270-VI (270-17) of 15. 04. 2008, No 1707-VI (1707-17) of 05. 11. 2009.

Učiniocu kvalifikovanog oblika krivičnog dela biće izrečena kazna zatvora u trajanju od deset do petnaest godina, ili kazna doživotnog zatvora uz oduzimanje imovine u slučaju predviđenom po t. 6. st. 2. ovog člana.

2. ISTORIJSKI RAZVOJ KRIVIČNOG DELA UBISTVA U NAŠEM KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU

2. 1. Dušanov zakonik

Prvi i najznačajniji pisani pravni spomenik feudalne Srbije jeste Dušanov zakonik donet na saborima 1349. i 1354. godine. Dušanov Zakonik je urađen na temeljima Zakonopravila.¹² Pored materijalno-pravnih odredbi iz oblasti krivičnog prava, ovaj je zakonik sadržavao i odredbe procesnog karaktera kao i odredbe iz drugih oblasti prava kao što su: uređenje države, položaj pojedinih staleža, položaj crkve i gradova, bračno, porodično i nasledno pravo.¹³

Dušanov zakonik inkriminiše krivično delo ubistvo pod nazivom „O hotimičnom ubistvu”. čl. 87. koji glasi „Ko nije došao hotimice, silom, te je učinio ubistvo, da plati trista perpera, ako li je došao hotimice, da mu se obe ruke otseku”.¹⁴

Iz prethodne formulacije možemo zaključiti da Dušanov zakonik pravi razliku između ubistva sa umišljajem i ubistva bez umišljaja. Dok za ubistvo bez umišljaja pretpostavlja se samo novčana kazna od trista perpera, za ubistvo sa umišljajem učinilac se kažnjava odsecanjem obe ruke.

2. 2. Zakon prote Mateje Nenadovića

U Srbiji za vreme Prvog srpskog ustanka najznačajniju ulogu ima običajno pravo. Veliki broj pitanja iz krivičnog i drugih oblasti prava regulisan je raspisima i naredbama koje su donosili Karađorđe i Praviteljstvujušči sovjet. Dva zakona iz ovog perioda na koja treba ukazati zbog njihove sadržine jesu: Zakon prote Mateje Nenadovića i Karađorđev Kriminalni zakonik.¹⁵

¹² <http://sr.wikipedia.org/sr>

¹³ Solojev, A., *Zakonodavstvo Stefana Dušana, cara Srba i Grka*, Beograd, 1998, 308 i dalje.

¹⁴ http://www.hodocasnik.org/txt/biblioteka/dusanov_zakonik.

¹⁵ Kolarić, D., *Krivično delo ubistva*, Službeni glasnik, Beograd, 2008, 35.

Prota Mateja Nenadović je napisao Krivični zakonik koji je 5. maja 1804. godine odobren na skupštini Valjevske nahije.¹⁶ Rađen je na osnovu Krmčije (zbornika srednjovekovnog crkvenog prava), Justinijanovih i Mojsijevih zakona. Prvi član Zakonika odnosi se na krivično delo ubistva i glasi „ko bi ubio čoveka, da se ubije i na točak metne”¹⁷.

2. 3. Karađorđev Kriminalni zakonik

Godine 1804. nastao je Karađorđev Kriminalni zakonik.¹⁸ U istoriji još uvek nije raščišćeno da li je uopšte stupio na snagu. Karađorđe pravi razliku između umišljajnog i nehatnog ubistva. Umišljajno ubistvo kažnjavano je streljanjem i vešanjem, a nehatno kaznom zatvora u okovu u trajanju od pola godine.¹⁹

2. 4. Kriminalni (Kaznitelni) zakonik za Knjažestvo Srbiju

Kriminalni (Kaznitelni) zakonik za Knjažestvo Srbiju²⁰ je bio prvi sistematizovani i potpuni krivični zakonik usvojen u našoj zemlji. Izrađen po uzoru na pruski Krivični zakonik iz 1851. godine, Zakonik je prihvatao trojnu podelu krivičnih dela na zločine, prestupe i istupe.²¹

Kriminalni zakonik iz 1860. godine, u glavi XV inkriminiše krivična dela ubistva.

Ubistvo (*ubijstvo*) je zločin (*zločin je ono delo, za koje zakoni donose smrt ili robiju ili zatočenje*). Osnovna odredba koja se odnosi na definisanje krivičnog dela ubistva regulisana je u § 154. „Pod ubijstvom se razume svako nedozvoljeno delo, črez koje kakav čovek život izgubi, nesmatrajući na način i sredstva kojima je to učinjeno.” Zakonik pravi razliku između ubistva učinjenog sa predumišljajem, umišljajem i iz nehata. Takođe, zakonik poznaje razne oblike kvalifikovanih i privilegovanih ubistava.²²

¹⁶ Konstantinović-Vilić, S., Kostić, M., *Vrste kazni i oblici kažnjavanja u Srbiji do kraja Drugog svetskog rata*, Pešcanik III, Istorijski arhiv grada Niša, Niš, 2005.

¹⁷ Kolarić, D., *Krivično delo ubistva*, op. cit. 35.

¹⁸ Kolarić, D., *Krivično delo ubistva*, op. cit. 36.

¹⁹ Živanović, T., *Osnovi krivičnog prava – opšti deo*, Beograd, 1922, 38.

²⁰ Kazneni (Kriminalni) zakonik za Knjaževstvo Srbiju od 1860. godine, *Zbirka zakona Kraljevine Srbije II – Kazneni zakonik i krivični sudski postupak*, Knjižar izdavač Geca Kon, Beograd, 1911.

²¹ Jovašević, D., *Krivično pravo, Opšti deo*, Nomos, Beograd, 2006, 381–382.

²² Kolarić, D., *Krivično delo ubistva*, op. cit. 36.

2. 5. Krivični zakonik za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca²³

U grupi „Krivičnih dela protiv života i tela” Krivični zakonik za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca koji je donet 1929. godine, a stupio na snagu 1. januara 1930. godine, inkriminiše krivična dela ubistva. Obično ubistvo, kvalifikovana ubistva i ubistvo na mah inkriminirani su § 167.

Obično ubistvo čini onaj ko liši života drugo lice. Teži oblik krivičnog dela ubistva postoji ako je izvršeno: posle zrelog razmišljanja, otrovom ili na svirep način, ugrožavanjem života više lica, iz koristoljublja ili radi izvršenja ili prikrivanja drugog zločina.

Što se tiče visine zaprečenih kazni, kod ovog krivičnog dela primećujemo da je za osnovni oblik ovog krivičnog dela propisana večita robija ili robija najmanje deset godina, a za teži oblik zaprečena je smrtna kazna ili večita robija.

2. 6. Krivični zakonik FNRJ iz 1951. godine²⁴

Krivični zakonik FNRJ stupio je na snagu 1. jula 1951. godine. U glavi XII KZ FNRJ inkriminirano je istim članom, krivično delo ubistvo, i to obično ubistvo i kvalifikovana ubistva (čl. 135).

Za razliku od Krivičnog zakonika za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca iz 1929. godine, koji obično ubistvo, kvalifikovana ubistva i ubistvo na mah inkriminiše istim paragrafom, KZ FNRJ ubistvo na mah inkriminiše kao poseban oblik krivičnog dela ubistva (čl. 136).

Član 135. KZ FNRJ (zakonski opis):

1. ko drugog liši života, kazniće se strogim zatvorom najmanje pet godina;
2. ko drugog liši života na svirep ili podmukao način, ili na način kojim je doveo u opasnost život više lica, ili iz koristoljublja, ili radi izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog dela ili iz drugih niskih pobuda, ili ko liši života više lica, kazniće se strogim zatvorom najmanje deset godina ili smrtnom kaznom;
3. istom kaznom kazniće se i ko drugog liši života a ranije je već bio osuđen zbog ubistva sa umišljajem, osim slučaja ubistva iz čl. 136. i 138. ovog zakonika.

²³ Krivični zakonik za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, Državna štamparija, drugo izdanje, Beograd, 1929.

²⁴ Krivični zakonik FNRJ (*Službeni list FNRJ*, broj 13/1951).

2. 7. Krivični zakon SR Srbije²⁵

Krivični zakon Srbije donet je prvi put 1977. godine i u međuvremenu je više puta menjan. Poslednja novela Krivičnog zakona doneta je 11. aprila 2003. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije.²⁶

Iako ne pravi terminološku razliku, niti ih pak propisuje u dva posebna člana, i KZS prihvata uobičajenu podelu, koja postoji u većini stranih zakonodavstava,²⁷ na osnovni i kvalifikovani oblik krivičnog dela ubistva (čl. 47).

Osnovni oblik krivičnog dela čini onaj ko drugoga liši života. Učiniocu dela će biti izrečena kazna zatvora u trajanju od najmanje sedam godina (čl. 47. st. 1).

Iz prethodno navedene formulacije možemo zaključiti da se radnja izvršenja krivičnog dela običnog ubistva sastoji u lišavanju života drugog lica. To znači da radnja izvršenja može biti bilo koja radnja koja je podobna da prouzrokuje smrt drugog lica.²⁸ Objekt zaštite je život čoveka.

Kvalifikovani oblik krivičnog dela iz čl. 47. st. 2. čini onaj ko učini ubistvo, na jedan od alternativno određenih načina: ko drugog liši života na svirep ili podmukao način; ko drugog liši života pri bezobzirnom nasilničkom ponašanju; ko drugog liši života i pri tom sa umišljajem dovede u opasnost život još nekog lica; ko drugog liši života iz koristoljublja, radi izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog dela, iz krvne ili bezobzirme osvete ili iz drugih niskih pobuda; ko liši života službeno ili vojno lice pri vršenju poslova državne ili javne bezbednosti ili dužnosti čuvanja javnog reda, hvatanja učinioca krivičnog dela ili čuvanja lica lišenog slobode, ili ko liši života drugo lice pri vršenju ovih poslova i dužnosti koje obavlja na osnovu zakona ili drugih propisa; ko sa umišljajem liši života više lica a ne radi se o ubistvu na mah ili ubistvu deteta pri porođaju.

Saučesnik u izvršenju dela iz st. 1. i 2. ovog člana koji otkrije delo, izvršioca ili organizatora može se blaže kazniti.

Učiniocu kvalifikovanog oblika krivičnog dela biće izrečena kazna zatvora najmanje dvanaest godina ili kazna zatvora od četrdeset godina.

Napomene radi, „smrtna kazna” je egzistirala u krivičnom zakonodavstvu Republike Srbije do donošenja Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Srbije 26. februara 2002. godine,²⁹ koji u čl. 47. st. 2. reči „smrtnom kaznom” zamenjuje rečima „zatvorom od četrdeset godina”.

²⁵ Krivični zakon SR Srbije, Prečišćen tekst (*Službeni glasnik SRS*, br. 26/77, 28/77 – ispr., 43/77 – ispr., 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89, 42/89 i 21/90 i *Službeni glasnik SRS*, br. 16/90, 26/91 – odluka USJ br. 197/87, 75/91 – odluka USRS br. 58/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/2002, 11/2002 – ispr., 80/2002 – dr. zakon, 39/2003 i 67/2003).

²⁶ *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 39/2003.

²⁷ Stojanović, Z., Perić, O., *Krivično pravo, Posebni deo*, Pravni fakultet, Beograd, 2003, 92.

²⁸ Stojanović, Z., Perić, O., *Krivično pravo, Posebni deo, op. cit.* 93.

²⁹ *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 10/2002.

3. KRIVIČNI ZAKONIK REPUBLIKE SRBIJE IZ 2005. GODINE³⁰

Krivični zakonik Republike Srbije je donet 29. 09. 2005. godine, a počeo sa primenom od 01. 01. 2006. godine (u daljem tekstu KZ RS). U posebnom delu ovog zakonika u glavi XIII na prvom mestu su u grupi „Krivičnih dela protiv života i tela”, sistematizovana krivična dela ubistva.

Čl. 113. propisan je osnovni oblik krivičnog dela tzv. obično ubistvo dok su teški (kvalifikovani) oblici ubistva propisani u čl. 114. a lakši (privilegovani) oblici ubistava posebnim zakonskim odredbama od čl. 115. do 118.³¹ i to:

- 1) ubistvo na mah (čl. 115);
- 2) ubistvo deteta pri porođaju (čl. 116);
- 3) lišenje života iz samilosti (čl. 117), i
- 4) nehatno lišenje života (čl. 118).

3. 1. Obično ubistvo

Ovaj oblik krivičnog dela u zakonu nije preciznije određen. Stoga se može reći da će ovaj oblik ubistva postojati uvek kada se prouzrokuje smrt drugog lica, a nisu ostvareni neki posebni elementi, koji bi to delo činili teškim ili lakim.³²

Objekt zaštite je život čoveka ili pravo na život kao jedno od osnovnih, fundamentalnih ljudskih prava.³³ Život počinje momentom rođenja i traje do momenta nastupanja smrti. Prema tome, i napad na život i njegovo uništenje može biti izvršeno u tom periodu. Međutim, pitanje se postavlja koji je to momenat rađanja, a koji momenat smrti. I jedan i drugi momenat su diskutabilni.³⁴

U pogledu početka krivično-pravne zaštite kao relevantan se uzima početak porođaja, bez obzira da li se on vrši prirodnim putem ili hirurškom intervencijom („carski rez”). Potrebno je da je dete živo rođeno ali je irelevantno to da li je ono sposobno za život. Ovo krivično delo postoji i kad se lišava života dete za koje je sasvim izvesno da se kod njega ne mogu normalno odvijati sve

³⁰ Krivični zakonik Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009 i 121/2012).

³¹ Mrvić-Petrović, N., *Krivično pravo, Opšti i posebni deo*, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu, Beograd, 2006, 185.

³² Atanacković, D., *Krivično pravo, Posebni deo*, Privredna štampa, Beograd, 1981, 131.

³³ Đurđić, V., Jovašević, D., *Krivično pravo, Posebni deo*, Nomos, Beograd, 2010, 21.

³⁴ Jovanović, L.J., Đurđić, V., Jovašević, D., *Krivično pravo, Posebni deo*, Bona fides, Niš, 2002, 144.

životne funkcije, ili novorođenče koje ne može dugo živeti.³⁵ U slučaju kada su radnje prekida trudnoće izazvale prevremeni porađaj, a dete je lišeno života, mogu se javiti određeni problemi u pogledu razgraničenja između krivičnog dela ubistva i krivičnog dela nedozvoljenog prekida trudnoće. Ako je posledica preduzetih radnji prekida trudnoće dete živo rođeno koje je nakon toga lišeno života, treba uzeti da se radi samo o krivičnom delu ubistva.³⁶

Ranije je u našem krivičnom pravu bilo zastupljeno mišljenje da se za momenat prestanka života uzima momenat prestanka disanja, rada srca i funkcionisanja krvotoka. Međutim, danas je u našem savremenom krivičnom pravu prihvaćeno stanovište, koje je u skladu sa savremenim shvatanjima medicine, da se za momenat prestanka života uzima momenat moždane smrti, odnosno prestanak svih moždanih funkcija. Smrt mozga ima neminovno za posledicu apsolutnu, biološku smrt.³⁷ Prestanak disanja i krvotoka ne mora uvek voditi moždanoj smrti, a s druge strane, funkcija disanja i krvotoka može biti ponovo uspostavljena i posle moždane smrti. Naime, moderne tehnike reanimacije omogućavaju produženje funkcionisanja krvotoka i disanja, iako je došlo do moždane smrti. Do izumiranja moždanih ćelija posle prestanka rada srca dolazi znatno brže (6–10 minuta), nego do izumiranja ćelija srca (oko 30 minuta). Pošto je ljudsko biće nezamislivo bez mozga, nepopravljivo oštećenje mozga znači i prestanak njegovog postojanja.³⁸

Radnja izvršenja nije zakonom precizno određena. Ona je određena putem tzv. posledične norme, što znači da je to svaka ona delatnost kojom je drugo lice lišeno života. Ovako širok pojam radnje zakon je morao da ostavi, zbog toga što su mogućnosti prouzrokovanja tuđe smrti praktično neograničene, tako da bi svaki pokušaj njihovog određivanja i definisanja unapred bio osuđen na neuspeh, jer bi se uvek mogao naći neki novi način prouzrokovanja smrti nekog lica, koji ne bi bio obuhvaćen zakonskom definicijom, ma koliko ona bila opširna i detaljna.³⁹

Ubistvo se može izvršiti različitim delatnostima činjenja i nečinjenja. Nečinjenjem se može prouzrokovati smrt drugog lica u slučajevima kada postoji dužnost na činjenje kojim bi se sprečilo nastupanje smrti. Takav bi slučaj postojao kada se npr. bolesniku uskrati davanje leka u nameri da se liši života, pa usled toga nastupi smrt, ili kad se uskraćivanjem hrane liši života neko lice pre-

³⁵ Lazarević, L.J., *Komentar Krivičnog zakonika*, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu, Beograd, 2011, 429.

³⁶ Stojanović, Z., Perić, O., *Krivično pravo, Posebni deo*, Pravna knjiga, Beograd, 2006, 21.

³⁷ Lazarević, L.J., *Komentar Krivičnog zakonika*, op. cit. 429.

³⁸ Stojanović, Z., Perić, O., *Krivično pravo, Posebni deo*, op. cit. 21.

³⁹ Atanacković, D., *Krivično pravo, Posebni deo*, op. cit. 131.

ma kome je postojala obaveza izdržavanja od strane učinioca dela.⁴⁰ Delatnosti činjenja su raznovrsne i mogu se vršiti na razne načine i raznim sredstvima, posredno ili neposredno. Prema načinu izvođenja delatnosti ubistvo se može izvršiti direktnim, indirektnim, fizičkim i psihičkim dejstvom.⁴¹ Gotovo da nema sredstva kojim se neko lice može lišiti života. U praksi je najčešće zastupljeno lišenje života drugog lica upotrebom raznih fizičkih sredstava, kao što su: oružje (vatreno ili hladno), oruđe, obični predmeti, otrovi i druga sredstva koja su podobna da prouzrokuju smrt drugog lica.

Krivično delo je izvršeno npr: „Tako što je okrivljeni S. M. dana 15. 01. 2009. godine, oko 13 časova, u Novom Pazaru, ulica Generala Živkovića u stanju uračunljivosti i sa umišljajem zbog ranijih sukoba, sačekao i lišio života A. E. tako što je po njegovom izlasku iz kladionice „Barselona”, iz pištolja marke „Bernadeli”, koji je nosio bez dozvole nadležnog organa, u pravcu sada pokojnog A. E. sa udaljenosti od oko dva metra ispalio tri projektila, pri čemu ga je jednim pogodio u predelu leve butine, nanoseći mu prostrelnu ranu sa povređivanjem mišića te regije, drugim projektilom ga je pogodio u desni podlupatični predeo, nanoseći mu ustrelnu ranu sa povredama desetog desnog grudnog pršljena sa raskidanjem kičmene moždine u tom nivou, srčane kese leve komore i pretkomore pluća, koja povreda je prouzrokovala obilno krvarenje i pritisak izlivena krvi u srčanoj kesi, usled čega je pokojni A. E. pao na asfalt, a trećim ga je promašio. Pokojni A. E. je usled zadobijene ustrelne rane u podlupatičnom delu nastale ispaljivanjem projektila od strane S. M. posle kratkog vremena podlegao na putu do Zdravstvenog centra Novi Pazar.”⁴²

Smrt drugog lica se može izazvati delovanjem psihičkih sredstava, kao što je izazivanje straha, uzbuđenja, ili psihičkim mučenjem na drugi način. Direktno izvršenje ubistva postoji kada je učinilac sam tj. svojom delatnošću neposredno lišio života drugo lice. Na posredan način moguće je lišiti života drugo lice tako što će se omogućiti da radnjama nekog trećeg lica ili same žrtve dođe do smrtnog ishoda.⁴³

Krivično delo u podstrekavanju je izvršeno npr: „Tako što je optuženi J. H. podstrekao svog sina okrivljenog J. E. da izvrši krivično delo ubistva, a okrivljeni J. E. lišio života sada pokojnog D. S. iz Novog Pazara, tako što je okrivljeni J. H. posle verbalnog sukoba sa sada pokojnim D. S. ispred pekare „Evropa” nakon što se pokojni D. S. udaljio, o sukobu obavestio okrivljenog J. E. rekavši mu da treba istog da liši života, svestan da ga na taj način podstrekava na izvršenje krivičnog dela ubistva tj. lišavanja života pokojnog D. S.

⁴⁰ Lazarević, LJ., *Komentar Krivičnog zakonika*, op. cit. 426.

⁴¹ Đurđić, V., Jovašević, D., *Krivično pravo, Posebni deo*, op. cit. 21.

⁴² Presuda Višeg suda u Novom Pazaru, (Br.: K.3/10 od 10. 05. 2010. godine).

⁴³ Mrvić-Petrović, N., *Krivično pravo, Opšti i posebni deo*, op. cit. 186.

što je i hteo, pa kada je pokojni D. S. nakon kraćeg vremena došao putničkim vozilom do pomenute pekare za poručeni burek, kao i da pita okrivljenog zašto ga je napao, okrivljeni J. H. mu se obratio rečima „S. poslao sam ti sinove i još deseticu da te traže”, a odmah zatim okrivljeni J. E. došao autom marke „Audi” sa NN licima kod gore pomenute pekare i obratio se pokojnom D. S. rečima „D. S. stani”, te kada je pokojni D. S. pokušao da se udalji sa svojim putničkim vozilom, iz pištolja marke „CZ” koji je nabavio i nosio bez ovlašćenja nadležnog organa, sa mesta suvozača kroz otvoren prozor i dok je vozilo bilo u pokretu ispalio pet metaka u pravcu pokojnog D. S. svestan da ga na taj način može lišiti života što je i hteo, našta je i pristao pogodivši zadnji deo vozila pokojnog D. S. sa četiri projektila od kojih je jednim projektilom pogodio pokojnog D. S. nanevši mu smrtonosne povrede u vidu rane u levi nadlopatični predeo, nakon čega je zbog zadobijene povrede sada pokojni D. S. izgubio kontrolu nad putničkim vozilom i istim udario u drvo pokraj kolovoza.”⁴⁴

Posledica krivičnog dela se sastoji u nastupanju smrti lica⁴⁵ prema kojem je preduzeta delatnost lišenja života. Za momenat nastupanja smrti uzima se momenat moždane smrti, odnosno prestanak svih moždanih funkcija. Posledica krivičnog dela može nastupiti odmah nakon preduzete radnje izvršenja, ali i nakon dužeg ili kraćeg vremenskog perioda od preduzete radnje.

Utvrđivanje uzročne veze između radnje i posledice smrti, posebno u slučaju njenog kasnijeg nastanka, nije uvek jednostavna stvar. Postojanje neke teške ili opasne bolesti, naknadne povrede ili zaraze mogu doprineti nastanku ove posledice ili je čak uzrokovati. Dejstvo tih faktora, kao i naknadno dejstvo samog izvršioca radnje treba da bude objektivno procenjeno.⁴⁶

Ako ne dođe do nastupanja smrti tj. posledice krivičnog dela, tada umesto svršenog dela postoji pokušaj ubistva.

Postojanje **uzročne veze** između preduzete radnje izvršenja kao delatnosti čoveka i posledice tj. smrti drugog lica, neophodno je za postojanje ovog krivičnog dela.

Za postojanje krivičnog dela ubistva neophodno je da je ono izvršeno protivpravno. Ovog dela neće biti ako postoji neki od opštih osnova za isključenje protivpravnosti (npr: lišenje života u nužnoj odbrani, krajnjoj nuždi) ili neki od posebnih osnova za isključenje protivpravnosti⁴⁷ (npr: lišenje života prilikom vršenja službene dužnosti na poslovima javne ili državne bezbednosti u skladu sa propisima službe i sl.).

⁴⁴ Presuda Višeg suda u Novom Pazaru, (Br.: K. 30/11 od 18. 10. 2011. godine).

⁴⁵ Lazarević, L.J., *Komentar Krivičnog zakonika*, op. cit. 432.

⁴⁶ Jovanović, L.J., Đurđić, V., Jovašević, D., *Krivično pravo, Posebni deo*, op. cit. 148.

⁴⁷ Mrvić-Petrović, N., *Krivično pravo, Opšti i posebni deo*, op. cit. 187.

Izvršilac krivičnog dela može biti svako lice, a u pogledu **krivice** potreban je umišljaj. Umišljaj može biti direktni (*dolus directus*) kada je učinilac bio svestan svoga dela i hteo njegovo izvršenje⁴⁸ i eventualni (*dolus eventualis*) kada je učinilac bio svestan da može učiniti delo, pa je na to pristao.⁴⁹

Za ovo krivično delo je propisana kazna zatvora od pet do petnaest godina.

4. STATISTIČKI PRIKAZ I ANALIZA IZVRŠENIH KRIVIČNIH DELA UBISTVA U PERIODU OD 2005. DO 2012. GODINE⁵⁰

4. 1. Prijavljena i procesuirana krivična dela

Podaci iz 2005. godine pokazuju da je podneto četrnaest krivičnih prijava iz čl. 113. KZ RS, od čega je podneto trinaest zahteva za sprovođenje istrage, jedna istraga je obustavljena, a jedna istraga je prekinuta. Podignuto je dvanaest optužnica i sve su presuđene.

Prema podacima iz 2006. godine, za krivično delo iz čl. 113. KZ RS, podneto je osam krivičnih prijava, što ukazuje na pad broja podnetih krivičnih prijava u odnosu na 2005. godinu. Od osam podnetih krivičnih prijava podneto je osam zahteva za sprovođenje istrage, podignuto je dvanaest optužnica i sve su presuđene.

U 2007. godini protiv učinilaca krivičnog dela iz čl. 113. KZ RS, podneto je osam krivičnih prijava, isto kao i u 2006. godini. Jedna krivična prijava je odbačena usled smrti prijavljenog, podneto je sedam zahteva za sprovođenje istrage, podignuto je sedam optužnica i sve su presuđene.

Podaci iz 2008. godine, pokazuju da je podneto jedanaest krivičnih prijava iz čl. 113. KZ RS, što ukazuje na porast broja podnetih krivičnih prijava u odnosu na 2006. i 2007. godinu. Od jedanaest podnetih krivičnih prijava, podneto je jedanaest zahteva za sprovođenje istrage, a samo jedna istraga je obustavljena. Podignuto je deset optužnica i sve su presuđene.

Prema podacima iz 2009. godine, za krivično delo iz čl. 113. KZ RS, podneto je devet krivičnih prijava, što ukazuje na pad broja podnetih krivičnih prijava u odnosu na 2008. godinu. Od devet podnetih krivičnih prijava, jedna krivična prijava je odbačena, podneto je osam zahteva za sprovođenje istrage, od kojih je jedna prekinuta a jedna obustavljena. Podignuto je šest optužnica i sve su presuđene.

⁴⁸ Jovašević, D., *Krivično pravo, Opšti deo*, Nomos, Beograd, 2010, 116.

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ Područje koje pokriva Više javno tužilaštvo Novi Pazar (Novi Pazar, Tutin, Sjenica).

U 2010. godini, protiv učinilaca krivičnog dela iz čl. 113. KZ RS, podneto je deset krivičnih prijava, od toga je podneto deset zahteva za sprovođenje istrage, podignuto je deset optužnica od kojih je samo sedam presuđeno.

Prema podacima iz 2011. godine, isto kao i u prethodnoj godini, protiv učinilaca krivičnog dela iz čl. 113. KZ RS, podneto je deset krivičnih prijava. Od toga je podneto deset zahteva za sprovođenje istrage od kojih je jedna obustavljena, podignuto je deset optužnica od kojih je samo četiri presuđeno.

Podaci iz 2012. godine, pokazuju da je podneto pet krivičnih prijava iz čl. 113. KZ RS, što ukazuje na činjenicu da je to najmanji broj podnetih krivičnih prijava u periodu od 2005. do 2012. godine. Od pet podnetih krivičnih prijava, podneto je pet zahteva za sprovođenje istrage, podignuto je pet optužnica od kojih nijedna nije presuđena (videti Grafikon 1).

Grafikon 1.— Statistički podaci Višeg javnog tužilaštva Novi Pazar za period od 2005. do 2012. godine

4. 2. Prvostepene presude

Prvostepeni sud je u toku 2005. godine doneo dvanaest osuđujućih presuda, od toga je izrečeno deset kazni zatvora od jedne do dve godine, jedna kazna zatvora od tri do pet godina i jedna kazna zatvora preko deset godina. Odbijajućih i oslobađajućih presuda nije bilo.

Tokom 2006. godine prvostepeni sud je doneo jednu oslobađajuću presudu, jednu odbijajuću presudu usled smrti okrivljenog i šest osuđujućih presuda, od toga je izrečeno dve kazne zatvora od jedne do dve godine, dve kazne zatvora od tri do pet godina i dve uslovne osude.

Podaci iz 2007. godine pokazuju da je prvostepeni sud doneo šest osuđujućih presuda, od toga je izrečena jedna kazna zatvora od jedne do dve godine, četiri kazne zatvora od tri do pet godina, jedna mera bezbednosti „obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi” i jedna odbijajuća presuda usled smrti okrivljenog. Oslobađajućih presuda nije bilo.

Prema podacima iz 2008. godine prvostepeni sud je doneo devet osuđujućih presuda, od toga je izrečeno tri kazne zatvora od jedne do dve godine, četiri kazne zatvora od dve do tri godine, jedna kazna zatvora od tri do pet godina, jedna kazna zatvora od pet do deset godina i jedna odbijajuća presuda usled smrti okrivljenog. Oslobađajućih presuda nije bilo.

Tokom 2009. godine, prvostepeni sud je doneo šest osuđujućih presuda, od toga je izrečeno dve kazne zatvora od jedne do dve godine, dve kazne zatvora od dve do tri godine, jedna kazna zatvora od tri do pet godina i jedna kazna zatvora od deset do petnaest godina. Odbijajućih i oslobađajućih presuda nije bilo.

Prvostepeni sud je u toku 2010. godine, doneo sedam osuđujućih presuda, od toga je izrečeno četiri kazne zatvora od jedne do dve godine, dve kazne zatvora od dve do tri godine i jedna kazna zatvora od deset do petnaest godina. Odbijajućih i oslobađajućih presuda nije bilo.

Podaci iz 2011. godine pokazuju da je prvostepeni sud doneo četiri osuđujuće presude, od toga je izrečena jedna kazna zatvora od šest meseci na osnovu sporazuma o priznanju krivice, jedna kazna zatvora od jedne do dve godine, jedna vaspitna mera „pojačan nadzor organa starateljstva” i jedna mera bezbednosti „obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi”. Odbijajućih i oslobađajućih presuda nije bilo.

Prema podacima iz 2012. godine, nije bilo osuđujućih, odbijajućih i oslobađajućih presuda (videti Grafikon 2).

Prema podacima koji su prethodno navedeni dolazimo do zaključka da je tendencija u vrstama donetih sudskih presuda i vrstama izrečenih krivičnih sankcija u vremenskom periodu od 2005. do 2012. godine, sledeća: pedeset osuđujućih presuda, tri odbijajuće presude (usled smrti okrivljenog) i jedna oslobađajuća presuda. Od pedeset donetih osuđujućih presuda, izrečeno je četrdeset pet kazni zatvora i one su se kretale od šest meseci do petnaest godina, a samo u dva slučaja je izrečena uslovna osuda. Interesantan je podatak da su u dva slučaja izrečene mere bezbednosti, i to „obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi” i „obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi”, dok je u prethodno pomenutom periodu izrečena samo jedna vaspitna mera „pojačan nadzor organa starateljstva” i to u 2011. godini.

Grafikon 2.— Statistički podaci Višeg javnog tužilaštva Novi Pazar za period od 2005. do 2012. godine.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Lišenje života drugog lica predstavlja negativnu društvenu pojavu koja se nekontrolisano širi među osobama različitih životnih dobi. Nema tačnih podataka o broju učinilaca krivičnog dela ubistva, ali se pretpostavlja da je u XX veku oko 191 milion ljudi izgubilo život, što u ratovima što u mirnodopskim uslovima. Neophodno je istaći da u ovom području vlada i velika „tamna brojka” u otkrivanju. Nije potrebno naglašavati kako su posledice lišenja života katastrofalne, ne samo za čoveka kao pojedinca, odnosno njegovu porodicu, nego i za čovečanstvo u celini. Pitanje lišenja života drugog lica države na različite načine regulišu, pa tako možemo primetiti blaže odnosno strože sankcionisanje učinilaca krivičnih dela.

Krivični zakonik Republike Crne Gore poznaje osnovni oblik ubistva kao i oblike teških i privilegovanih ubistava koje poznaje i Krivični zakonik Republike Srbije. Za obično ubistvo ovaj zakonik propisuje kaznu zatvora od pet do petnaest godina.

Švajcarski krivični zakonik propisuje veći broj krivičnih dela ubistva, i to odredbama od 111 do 136. Odredbom 111. prethodno pomenutog zakonika inkriminisano je krivično delo pod nazivom obično ubistvo, za koje će učiniocu biti izrečena kazna zatvora od najmanje pet godina.

Za razliku od prethodno pomenutih krivičnih zakonika, krivični zakonik Albanije je stroži u pogledu sankcionisanja, pa tako za ubistvo sa namerom tj. obično ubistvo koje je inkriminisano čl. 76. propisuje da će se učinilac kazniti zatvorom od deset do dvadeset godina.

Krivično delo ubistvo u krivičnom zakonodavstvu Ukrajine je specifično po tome što čl. 115. st. 1. propisuje osnovni oblik ubistva, a st. 2. istog člana, kvalifikovani oblik ubistva. Učiniocu osnovnog oblika krivičnog dela će biti izrečena kazna zatvora u trajanju od sedam do petnaest godina, dok će učiniocu kvalifikovanog oblika krivičnog dela biti izrečena kazna zatvora u trajanju od deset do petnaest godina, ili kazna doživotnog zatvora uz oduzimanje imovine.

Krivično zakonodavstvo Savezne Republike Nemačke, takođe inkriminiše veći broj različitih oblika ubistava. Krivični zakonik Savezne Republike Nemačke je najstroži u pogledu sankcionisanja učinioca krivičnog dela običnog ubistva koje je inkriminisano § 212 u odnosu na prethodno navedene krivične zakonike. Sledstveno tome učiniocu ovog krivičnog dela može se izreći kazna zatvora ne manja od pet godina, a ako je krivično delo učinjeno pod naročito teškim okolnostima, učinilac se kažnjava doživotnom kaznom zatvora.

Krivični zakonik Republike Srbije definiše šest krivičnih dela koja se odnose na ubistvo, i to:

- 1) obično ubistvo (čl. 113),
- 2) teško ubistvo (čl. 114),
- 3) ubistvo na mah (čl. 115),
- 4) ubistvo deteta pri porođaju (čl. 116),
- 5) lišenje života iz samilosti (čl. 117) i
- 6) nehatno lišenje života (čl. 118).

Kazne za učinioce ovih krivičnih dela se kreću od šest meseci do četrdeset godina, isto kao i u Krivičnom zakoniku Republike Crne Gore.

Sa stanovišta kaznene politike, pored propisivanja krivičnih sankcija za učinioce krivičnih dela, važno je i izricanje kao i izvršenje istih prema učinicima krivičnih dela. Analizom broja osuđenih lica primećujemo da se u praksi učinioci ovih krivičnih dela preblago kažnjavaju. Kaznena politika sudova bi morala biti mnogo stroža. Predlažemo uvođenje u naš sistem krivičnih sankcija kaznu doživotnog zatvora, po uzoru na krivično zakonodavstvo Savezne Republike Nemačke, Ukrajine itd. Jednostavno, učinioci krivičnih dela ubistva moraju verovati u to da se zločin ne isplati.

LITERATURA

- Atanacković, Dragoljub, *Krivično pravo, Posebni deo*, Privredna štampa, Beograd, 1981.
- German criminal code, Criminal Code in the version promulgated on 13. November 1998, Federal Law Gazette [Bundesgesetzblatt] Ip. 3322, last amended by Article 3 of the Law of 2. October 2009, Federal Law Gazette I, 3214.
- Đurđić, Vojislav, Jovašević, Dragan, *Krivično pravo, Posebni deo*, Nomos, Beograd, 2010.
- Živanović, Toma, *Osnovi krivičnog prava – opšti deo*, Beograd, 1922.
- Jovašević, Dragan, *Krivično pravo, Opšti deo*, Nomos, Beograd, 2006.
- Jovašević, Dragan, *Krivično pravo, Opšti deo*, Nomos, Beograd, 2010.
- Jovanović, Ljubiša, Đurđić, Vojislav, Jovašević, Dragan, *Krivično pravo, Posebni deo*, Bona fides, Niš, 2002.
- Kolarić, Dragana, *Krivično delo ubistva*, Službeni glasnik, Beograd, 2008.
- Konstantinović-Vilić Slobodanka, Kostić, Miomira, *Vrste kazni i oblici kažnjavanja u Srbiji do kraja Drugog svetskog rata*, Pešćanik III, Istorijski arhiv grada Niša, Niš, 2005.
- Kazneni (Kriminalni) zakonik za Knjažestvo Srbiju od 1860. godine, „Zbirka zakona Kraljevine Srbije II – Kazneni zakonik i krivični sudski postupak”, Knjižar izdavač Geca Kon, Beograd, 1911.
- Krivični zakonik za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, Državna štamparija, drugo izdanje, Beograd, 1929.
- Krivični zakonik FNRJ (*Službeni list FNRJ*, broj 13/1951).
- Krivični zakon SR Srbije, Prečišćen tekst (*Službeni glasnik SRS*, br. 26/77, 28/77 – ispr., 43/77 – ispr., 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89, 42/89 i 21/90 i *Službeni glasnik SRS*, br. 16/90, 26/91 – odluka USJ br. 197/87, 75/91 – odluka USRS br. 58/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/2002, 11/2002 – ispr., 80/2002 – dr. zakon, 39/2003 i 67/2003).
- Krivični zakonik Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 85 /2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009 i 121/2012).
- Krivični zakonik Republike Crne Gore (*Službeni list Republike Crne Gore*, br. 70/03, 13/04).
- Lazarević, Ljubiša, *Komentar Krivičnog zakonika*, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu, Beograd, 2011.
- Mrvić-Petrović, Nataša, *Krivično pravo, Opšti i posebni deo*, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu, Beograd, 2006.
- Presuda Višeg suda u Novom Pazaru, (Br.: K.3/10 od 10. 05. 2010).
- Presuda Višeg suda u Novom Pazaru, (Br.: K. br. 30/11 od 18. 10. 2011).
- Solojev, Aleksandar, *Zakonodavstvo Stefana Dušana, cara Srba i Grka*, Beograd, 1998.
- Stojanović, Zoran, Perić, Obrad, *Krivično pravo, Posebni deo*, Pravni fakultet, Beograd, 2003.
- Stojanović, Zoran, Perić, Obrad, *Krivično pravo, Posebni deo*, Pravna knjiga, Beograd, 2006.

Statistički podaci Višeg javnog tužilaštva Novi Pazar za period od 2005. do 2012. godine.

Criminal Code of the Republic of Albania, Law No. 7895, dated 27. January 1995.

Criminal Code of Ukraine (This Code enters into force on September 1, 2001. See. § 1 of Chapter I "FINAL AND TRANSITIONAL PROVISIONS") end (Article 115 as amended by Laws No 270-VI (270-17) of 15. 04. 2008, No 1707-VI (1707-17) of 05. 11. 2009).

Swiss Criminal Code of 21. December 1937. (Status as of 1. January 2012).

Schubarth, M., *Komentar zum schweizerischen Strafrecht*, Besonderer Teil, Bern, Verlag Stampfli & Cie AG, 1982, 76.

Ustav Republike Srbije (*Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 83/06 od 30. septembra 2006).

<http://sr.wikipedia.org/sr>

http://www.hodocasnik.org/txt/biblioteka/dusanov_zakonik

ORDINARY MURDER

Sabahudin Coković

Ph. D.

University of Niš, Faculty of Law

S u m m a r y

The author in this paper examines the concept and the basic elements of a special form of criminal act of murder, that is ordinary murder. The first section is devoted to defining the concepts and the elements of common murder in some comparative criminal laws. The second part provides an overview of the historical legal development of the criminal act of murder in our criminal law. In the third part, the author pays attention to the concept, elements and the basic characteristics of the crime act of murder under Article 113. Criminal Code of the Republic of Serbia, with reference to case law. Further exposure refers to the statistical review and analysis of the crime acts of murder from 2005 by 2012. year.

Key words: crime act, murder, criminal code, criminal sanctions